

Ha Jézus azt mondta volna: add ide vagyonedot és én megvásárolom azzal az emberek megbecsülését és szeretetét, szembe kacagta volna a Mestert és semmit sem adott volna. Ő jól tudta, hogy pénzzel nem lehet szeretetet vásárolni. Jól tudta, hogy pénzzel nem lehet az elveszett becsületet megvenni, visszavásárolni.

De Jézus lelki tisztaságából ő hitet nyert. Hitet az élet újrakezdése lehetőségében. Hitet, hogy a lelki megtisztuláson keresztül kiérdemelheti Isten szeretetét.

Vajon mi lett Zákeussal? Kár, hogy ezután eltűnik a szemek elől. Vajon gúnyolták-e sokat a vele egyfoglalkozásúak, a vámszedők? Vajon visszafogadta-e a nemzeti közösségbe népe? Nem tudjuk! De egyet biztosra vehetünk, s ez az, hogy visszanyerte lelke békéjét s felemelt fejével követte Jézust.

Mi nem vagyunk Zákeusok, de van mindannyiunkban egy kis zákeusi vonás: önzés, gyarlóság, az üdvösségnek kívülről való várása. Holott bennünk kell, hogy meginduljon a lelki tisztaság folyamata. Elébe kell mennünk Jézusnak, amikor átvonul életünk országútján s megy Jeruzsálem felé, hogy évről-évre bizonyosságot tegyen tanításai igazságáról s az igazság húsvéti diadaláról. Milyen felemelő lesz számunkra, ha ez ünnep emelkedett légkörében hozzánk is szólni fog Jézus szava: „Ma lett üdvössége e háznak“. Ámen.

SZÁSZ FERENC

ISTENORSZÁGA TIBENNETEK VAN

Lk 17,21/b.

Sohasem láttam vagy hallottam, hogy a bölcsőt, miután már nem volt rá szükség, felaprították volna tűzifának. A bölcső, amikor otthont és védelmet nyújt az Istentől jött drága életnek, elveszti tárgyi jellegét, maga is élővé válik, átélkesül, s már nemcsak a múlt emlékeként érdemes a megbecsülésre: amikor tetlen magányában a család következő gyermekét várja vagy rokonhoz, szomszédhoz, barátához vándorol a jövő ígéretét is hordozza. Szolgálatának köszönhető, hogy egymást követő lakóival szemben, legalábbis jelképiségében, a bölcső legyőzi az idő hatalmát, s a keresztény eszmevilágban, a Názáreti Jézus jászolbölcsőjétől napjainkig, az isteni és emberi világ találkozásának, egybefonódásának legbensőségesebb jelképévé lett. Aki bölcső mellett áll, úgy érzi, hogy Isten szentségének kisugárzása ragyogja be lelkét.

Hogy a ti bölcsőtök, a valóságos megvan-e még valahol, nem tudom, de a jelképes bölcső megelevenedésének és az isteni szentség kisugárzásának most mindnyájan tanúi és részesei vagyunk: e pillanatban élő bölcsőnek érzem a hegyek-dombok koszorúzza falut és a kétszáz éves templomot, ahol ma este egybegyűltünk. Lelki bölcső mindkettő:

lélekben és igazságban vegyük hát számba unitárius örökségünket és mérjük meg életünket Jézus tanításának mérlegén, aki 2000 éves örözüzenetét így juttatja el hozzánk ez ünnepi percben: „Istenországa ti bennetek van!”

Keresztény voltunk magától értetődővé teszi, hogy a fő hangsúly, mely Jézus szavaiból kicsendül, Istenre és az Ő országára esik. Isten a mi teremtő és gondviselő Atyánk, akinek akaratát megismerni, elfogadni és megvalósítani életünk legfőbb kötelessége. Isten áldotta meg templomépítő elődeink életét és munkáját, és Ő ültette el szívünkbe az irántuk való hűséget és ragaszkodást is. Mindnyájan az Ő országának polgárai vagyunk vagy lehetünk, s ettől függ jövőnk, életünk és lelünk üdvössége.

Az evangéliumi tanítás másik hangsúlya, bár kevésbé erőteljes, ugyanolyan lényeges: Isten országa „ti bennetek“, azaz bennünk van. Ez a hangsúly arra figyelmeztet, hogy Istenre gondolva sem szabad elfelejtenünk, mellőznünk az embert, a térben és időben sajátos emberi világot. Arról a lelki közegről is meg kell emlékeznünk az örök és végtelen Isten mellett, amelyben az Ő országa otthonra lel és megvalósul.

Bár nem mérhető Istenhez, az emberi szellemiség is ugyanolyan értékes, s éppen határainak gyújtópontjában ragyog fel, mutatkozik meg teljes valójában. Az emberi lélek olyan, mint a csillag: végességének mélyéről tör elő határokat nem ismerő fénye s miközben túlragyogja önmagát, sugárzásában értékekkel telítődik és fontossá válik a világ is, mely otthonául adatott, a bölcső, mely Isten földi gyermekét ringatja.

Számunkra most a szülőfalu iránti szeretet és hűség megfogalmazása, olyan igazságot fejez ki, mely nem idegen a jézusi evangéliumtól, Isten, a világ, földi bölcsőnk kérdezi tőlünk: „hiszed-e, hogy térben és időben nincs számodra értékesebb, drágább a szülőföldnél, ahová helyeztettel és ahol élsz?” Hogyan függ hát össze Isten országában a végtelen, az örök, az isteni és a véges, a múlandó, az emberi? Mi a viszony az egyetemes és sajátos értékek között, a mindennapok nyelvén: mit jelent a keresztény ember számára, aki mindenütt otthon van Isten teremtet világában, a szűkebb szülőföldhöz, szülőfaluhoz, gyermekkorának templomához való tartozás és ragaszkodás?

Jézus példázatai szerint a tér és idő fölött álló Istenországa és a térben és időben élő ember között szoros és szerves kapcsolat van. Jézus mély vallásosságában és emberszeretetében magától értetődőnek érezte, hogy neki Istent és az embert egyaránt szolgálnia kell: ő nemcsak a nembeli, hanem a sajátos adottságok és körülmények között élő emberről és emberhez szólt, kor- és sorstársainak hirdette Istenországa lehetőségét és valóságát. Emlékezzünk csak: Istenországa a mag, amely a termőföldbe hull, de amíg a mag mindenkor az egyetemes élet és újászületés hordozója, a föld, mely befogadja, mindig sajátos. Az útszél, a köves hely, a tövises mező vagy a tiszta termőföld mindig más és más termést hoz, bár ugyanaz a mag hullott rá. Istenországa a búza és a konkoly együttes növekedése az isteni jóság és igazságosság közös ege alatt, de az emberi indulatok földjén, véges határok és mezsgyék szorításában.

Istenországa a kovász, melyet lisztbe elegyítenek, de nincs két ugyanolyan ízű sütet kenyér.

Istenországa az elrejtett kincs, de a szántó, mely rejti, nagyon is földi s földi kincseken kell megváltani, mint ahogy Istenországa drágagyöngyét is az élet valóságos, sokszínű, gyakran zsidvasárrá fajuló torlódásában kell megszereznie a példázatbeli kereskedőnek.

Isten ügye és országa mindenkor több és más mint az ember és világa, de sohasem szakad el tőle, elválaszthatatlan az adott valóságtól, a mindenkori jelenben élő sajátos embertől. Az eszményi mindig az adottság tükrében villan fel, körvonalazódik és a „van“ közegébe oltódik be, ott teljesedik ki vagy bukik el. Az adottság pedig, mint Istenországa megvalósulásának kiindulópontja, mindig emberi és sajátos értékeket hordozó. Nem is lehet más: az adottság Isten ajándéka, a sajátos Isten világából, a teremtés és gondviselés munkájából való részesezésünk és az abban való részvételünk mértékét fejezi ki. Mint ilyen, a sajátosság az állandó fejlődésben és változásban az egyetlen biztos alap az ember számára, otthonosságot és biztonságot sugall; az a pont, amelyhez mindent mérni és viszonyítani lehet, az az alapkő, mely nélkül lehetetlen volna önmagunk és világunk építése, s üres fogalommá, elméleti játékká üresedne az Istenországaról való beszéd.

Isten azért ruház fel Önmaga szelleméből sajátos lelki tehetségekkel külön-külön minden embert és népet, azért tagolja fel az időben és térben az események rendjét és helyét, azért ajándékoz meg minden embert korával és szülőföldjével, hogy erről a pontról és viszonyai által bekapcsoljon mindenkit az Ő országának építőmunkájába. A valóságos és jelképes bölcsők végtelen sokasága az Ő világában a fejlődést szolgálja: el ne vesszen, el ne pusztuljon az Ő és a világ számára a gyermek, a búzamag, az elrejtett kincs, az igaz gyöngy, amíg fel nem nő, termést nem hoz, napvilágra nem kerül, igazi megbecsülését meg nem találja. Az egyszerűnek, a sajátosnak, mindennek, amit teremtett a létjogosultsága abban van, hogy rendeltetéssel bír: egyetemességre kell vezetnie a fejlődést önmagában és a világban, országa részesévé kell válnia.

A sajátosság ezért drága kincs, pótolhatatlan érték. Azzá teszi maga a törékenysége is. Isten világa szegényül, valahányszor egy-egy növény, épület, ember, sajátos színfolt eltűnik belőle, mint ahogy Isten világa gazdagszik minden születéssel. Másrészt minden sajátosság egy-egy belső erőforrás a világ számára, egy-egy felbuzgó kútfeje az egyetemes életnek: a róla való lemondás, a benne rejtőző isteni indíttatás elfojtása, ki nem használása, olyan vétek, mintha az anyaföld forrásait, kútjait tömnénk be, miközben szomjazunk.

Éppen ezért a sajátos értékekhez nemcsak szeretettel, hanem megfelelő ismerettel is kell közelednünk. Tudnunk kell, hogy a fejlődésnek alapvető törvényszerűsége: egyetlen lépcsőfokát sem ugorhatjuk át, hagyhatjuk ki büntetlenül. A sajátosság, amikor rendeltetését betöltötte, eltűnik, megszűnik, átszerveződik, de mindaddig, amíg hivatását szolgálattal bizonyítja, nélkülözhetetlen érték: Istenországában az eszköz és cél átfedheti egymást mindaddig, amíg ezt Isten így akarja és az ember így érzi s végső soron egybeesnek: megkülönböztetésük csak földi és időleges.

Végül nem szabad elfelejtenünk, hogy a fejlődés magasabb fokain az élet minden területén eljutunk a szellemihez, s lassan meg kell tanulnunk, hogy a szülőföld is szellemi érték, lelki indíttatás és útravaló s csak másodsorban földrajzi valóság.

Minden, ami él, ragaszkodik önmaga sajátos lényéhez és mivoltához, mint Isten ajándékához. Ez alól az ember sem kivétel. Kényszer, megkötöttség, de egyben a szabadság és az önmegvalósítás lehetősége is az „itt és most“ isteni parancsa. Istenországa mibennünk van és megvalósulásához egyetlen út vezet: a „van“ és „lesz“ között a lehetőség útja, az isteni szeretet szivárványhídja.

E falu lelkisége, hagyományai, értékrendszere és e kétszázéves templom, mint vallásos életünk otthona számunkra is nagy kincs. Itt láttuk meg és itt ismertük meg Isten világát, itt hallottunk először Istenországaról. Közös bölcsőnk s ezért számunkra a legszebb. Isten általuk adta életünket, a testit és a lelkit, így küldött a világba s mi nem tehetünk mást, szeretjük és ragaszkodunk szülőfalunkhoz és templomához egyaránt. E faluhoz és vallási közösségéhez tartozni, jól tudjuk, nem érdem vagy kiváltság, hanem adottság, s ha erre büszkéek lehetünk, azt elsősorban Istennek és őseinknek köszönhetjük.

Amit e falutól és templomától kaptunk, útravaló: lehetőségeinkben kötelességeinket megszabó. Mutatja a célt, jelzi, hová kell eljutnunk, mit kell megvalósítanunk, mivel tartozunk Istennek és a világnak. A bölcsőért fizetni kell s nem akárhogy, akármivel: azzal, amit adott: életünkkel.

Maradjon hát e templom továbbra is lelki otthonunk, mindenkor megtérésre hívogató és útnak indító. Istenországának örök, el nem apadó kútfeje és mindig ringó bölcsője mibennünk. Örök intés: minden embert külön koporsóba zárnak halála után és úgy adják vissza porait az anyaföldnek. Jelképes ez is: a koporsó az emberi történet földi befejeződését jelzi, amely véglegességében megkülönböztet és elválaszt egymástól. Ezzel szemben a bölcső, mint a születés, a kezdet és az élet jelképe, közös is lehet: nemzedékeken át apát, fiút, unokát elringat. Végtelen lehetőségeink folyamatosságát és közösségünket jeleníti meg és hordozza az emberi világban.

Szülőfalunk Istenországa felé indított el bennünket, és Istenországot indította útra bennünk. Közös bölcsőnk, és adja a mi gondviselő Atyánk, hogy sokáig betölthesse még hivatását: életünkben és halálunkban bölcsőnknek érezzük mindörökké! Ámen.

BIBLIAI FOGALMAK

HÁLAADÁS

Zsolt 103,1—2   Aldjad, Ielkem, az Urat, és egész bensőm az ő szent nevé! Aldjad Ielkem, az Urat, és ne feledd el mennyi jót tett veled!

1Kor 4,7   Mid van, amit nem kaptál?

2Kor 9,15   Hála legyen az Istennek kimondhatatlan ajándékáért.

1Tess 5,18   Mindenért hálát adjatok, mert ez az Isten akarata.

Fil 4,6   Mindenkor hálaadással vigyétek kéréseiteket az Isten elé.